

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

สภาพทางภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้ง

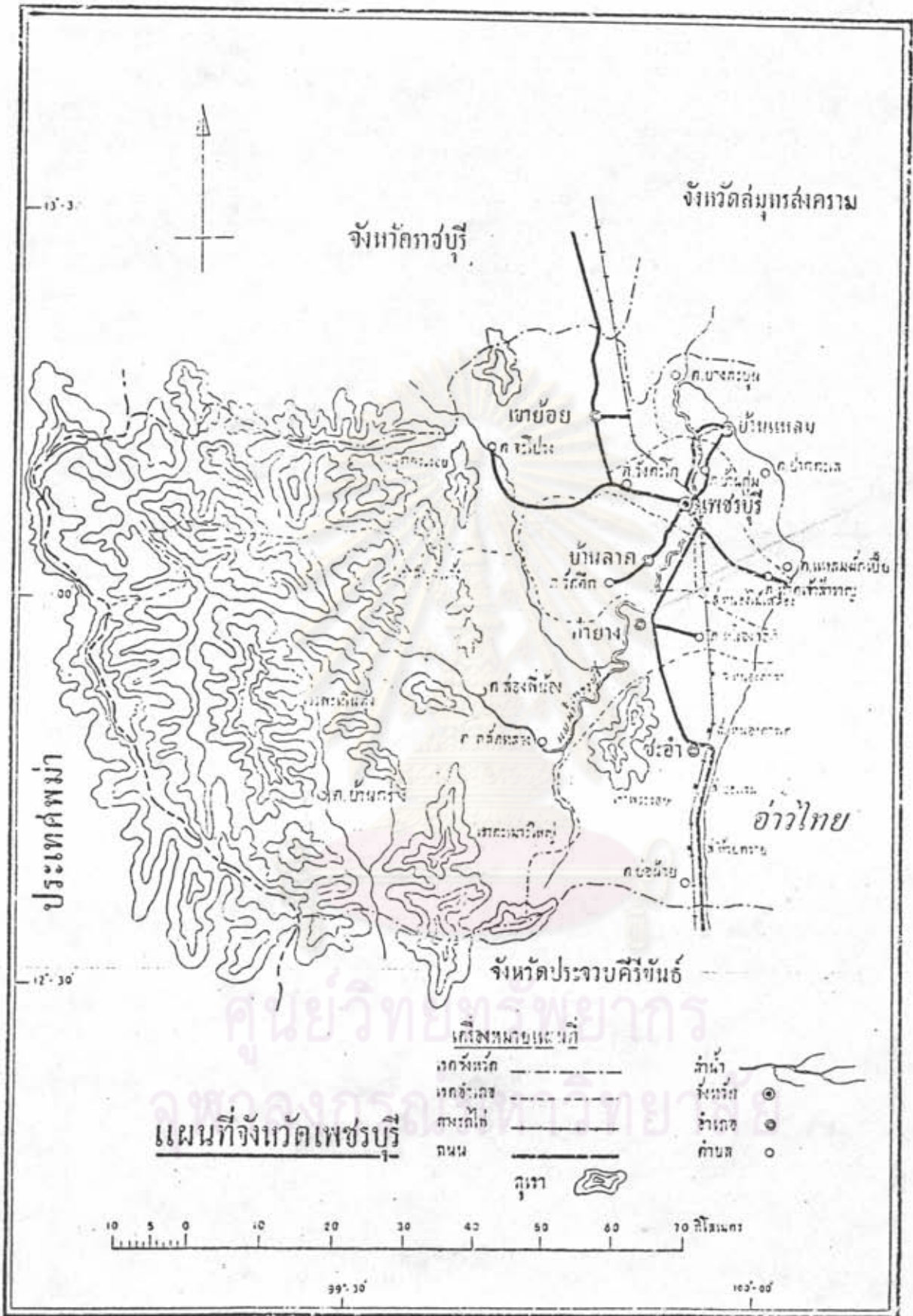
เทศบาลเมืองเพชรบุรี ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2478 มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 5.4 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีประกอบด้วย 2 ตำบล คือ ตำบลคลองกระแชง และตำบลท่าราบ ซึ่งมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	จรดตำบลหนองโสน และตำบลธงไชย
ทิศตะวันออก	จรดตำบลหนองโสน และตำบลนาวัง
ทิศตะวันตก	จรดตำบลไร่ส้ม และตำบลบ้านหม้อ
ทิศใต้	จรดตำบลต้นมะม่วง และตำบลบ้านหม้อ

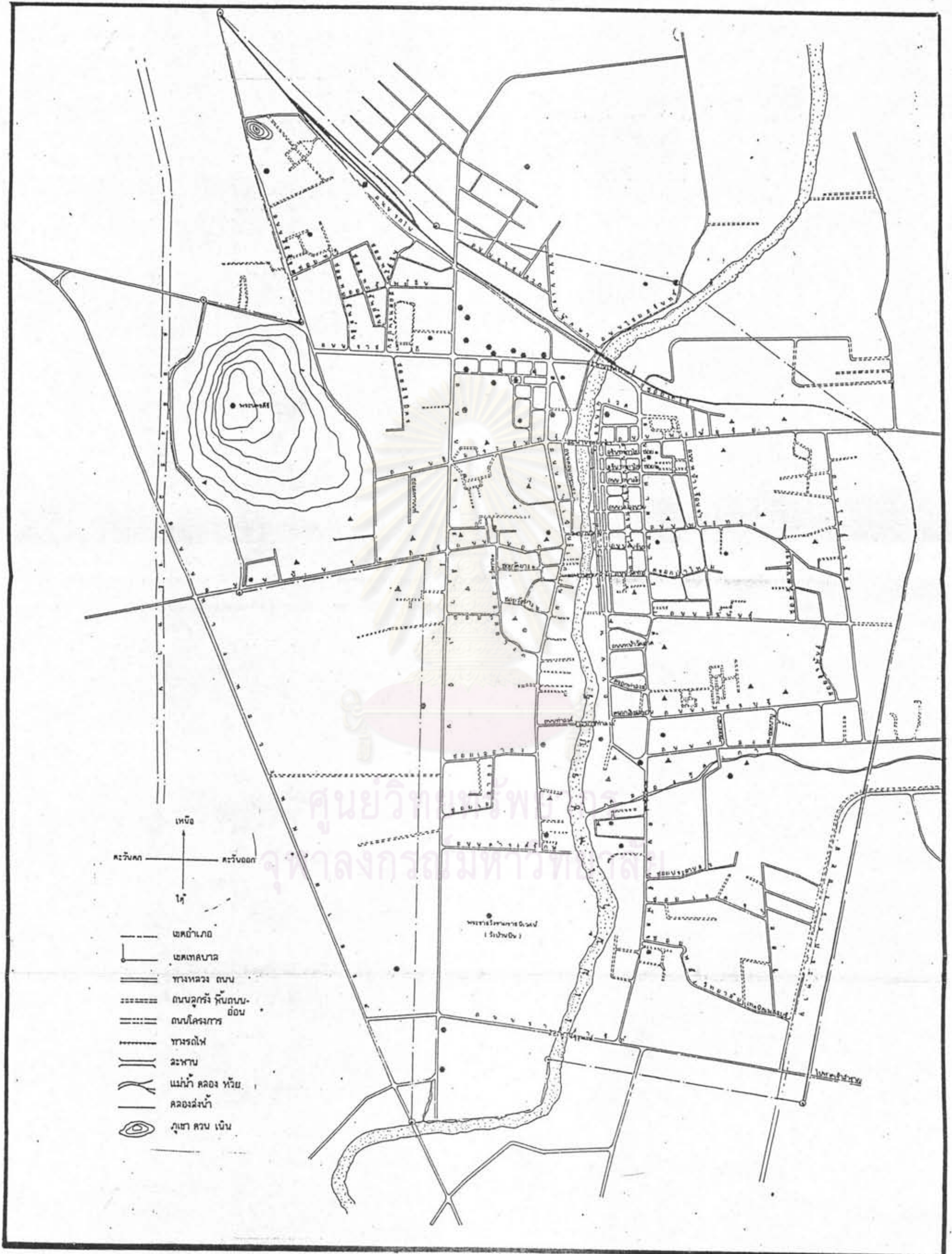
2. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรีเป็นที่ราบสูงมีภูเขาและป่าไม้ ทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มไปจนจรดอ่าวไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ประกอบการเกษตรเป็นอย่างดี ทางทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูงและเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งกันพรมแดนระหว่างไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพมา นอกจากนี้ยังมีป่าไม้อยู่ในท้องที่ อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่าสาย และอำเภอชะอำ

ลักษณะทั่วไป และพื้นที่ในเขตเทศบาล มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีระดับความสูงประมาณ 1-5 เมตร เนื้อระดับน้ำทะเลปานกลางพื้นที่ที่มีความลาดเทเล็กน้อยจากทางทิศใต้ไปทางทิศเหนือ และมีลักษณะเป็นสันเนินที่บริเวณฝั่งแม่น้ำทั้งสองฝั่งมีภูเขา คือ เขาวังและเขายันไฉอิฐอยู่ทางตะวันตกของเขตเทศบาล มีแม่น้ำเพชรบุรียาวประมาณ 3.07 กิโลเมตร ไหลผ่านแบ่งเขตเทศบาลออกเป็น 2 ตำบล คือ ตำบลคลองกระแชง และตำบลท่าราบ

รูปที่ 3.1 แผนที่แสดงเขตจังหวัดเพชรบุรี

รูปที่ 3.2 แผนที่แสดงเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี

3. ลักษณะภูมิอากาศ

จากข้อมูลของสถานีตรวจอากาศเพชรบุรี กรมอุตุนิยมวิทยา พอสรุปได้
ดังนี้

1). ฤดูกาล แบ่งออกได้ 3 ฤดู ได้แก่

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมอยู่ในอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และเดือนพฤศจิกายน อยู่ในช่วงเปลี่ยนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เป็นมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ยังมีฝนอยู่

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ อยู่ในอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน อยู่ในอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมใต้

2). ปริมาณฝนจากสถิติน้ำฝนในรอบ 13 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2533

ของสถานีตรวจอากาศเพชรบุรี พบว่าฝนตกเฉลี่ยทั้งปี 981.3 มิลลิเมตร โดยมีช่วงเวลาที่ฝนตกมากอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเดือนตุลาคม เป็นเดือนที่มีฝนตกมากที่สุด 241.9 มิลลิเมตร (ร้อยละ 24.6 ของปริมาณฝนทั้งหมด) และจำนวนวันที่ฝนตกนั้นทั้งปีเฉลี่ย 101.2 วัน

3). อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์อุณหภูมิไม่เปลี่ยนแปลงมากนักเนื่องจากอยู่ติดชายฝั่งทะเล ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิตลอดปี 27.8 องศาเซลเซียส โดยเดือนธันวาคม เป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุด (24.9 องศาเซลเซียส) และเดือนพฤษภาคมมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด (29.4 องศาเซลเซียส) ส่วนความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 76.27 % โดยเดือนธันวาคมมีค่าต่ำสุด (70.3%) และเดือนตุลาคมมีค่าสูงสุด (81.4%)

4). ลมและทิศทางลม ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม มีความเร็วลมเฉลี่ย 4.9 นอต ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศตะวันตก ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมกราคมความเร็วลมเฉลี่ยมีค่า 4.4 นอต ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน มีความเร็วลมเฉลี่ย 5.5 นอต ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

4. แหล่งน้ำ

เทศบาลเมืองเพชรบุรีมีแหล่งน้ำซึ่งสามารถให้น้ำใช้ได้ตลอดปี โดยมีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านกลางตัวเมืองจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ รวมความยาวในช่วงที่อยู่ในเขตเทศบาลประมาณ 3.7 กิโลเมตร มีความกว้างประมาณ 33-69 เมตร ความลึกประมาณ 4.6 - 6.3 เมตร และระดับน้ำเฉลี่ย 0.8 - 1.8 เมตร ช่วงที่ลึกที่สุดคือช่วงตั้งแต่สะพานอรุณพงษ์ถึงสะพานท่าสงฆ์ ช่วงที่ตื้นเขินคือช่วงสะพานวัดช่อถึงสะพานเทศบาล ซึ่งเป็นช่วงที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมีท่าเรือของเทศบาลอยู่ตามจุดต่าง ๆ รวม 10 แห่ง ช่วงน้ำลึกสามารถให้น้ำในการประปาได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านพื้นที่หลวสกลำเภอซึ่งประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงมีสารเคมีและวัชพืชปะปนอยู่ในแม่น้ำเพชรบุรีตลอดเวลาจึงก่อให้เกิดสภาพไม่สวยงามในแม่น้ำเพชรบุรีแล้วตัวน้ำลดลงจำนวนมากนอกจากนี้ยังมีโคลนตะกอนอยู่ทั่วไปในแม่น้ำ โดยเฉพาะทำนบบางแห่งจะมีที่ไถ่หรือถั่วงอกเนื่องจากการล้างถั่วงอกอยู่เป็นประจำ

การประปาภูมิภาคจังหวัดเพชรบุรี ได้ใช้น้ำจากแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งน้ำดิบ ในการทำน้ำประปาและประชาชนได้อาศัยแม่น้ำนี้ใช้ในการอุปโภคและบริโภคด้วย

5. ลักษณะการใช้ที่ดิน

ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบันภายในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี (พ.ศ. 2535) มีลักษณะเป็นแบบผสม โดยมีอัตราส่วนการใช้ที่ดิน (พ.ศ. 2533) แสดงดังตารางที่ 3.1 ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

- พื้นที่ย่านพาณิชยกรรม (ร้อยละ 11.85) จะอยู่บริเวณชานานริมแม่น้ำเพชรบุรีทั้งสองฝั่ง ได้แก่ถนนพานิชยกรรม ถนนสุรินทรฤาไชย ถนนดำเนินเกษม และถนนมาตราชวงษ์เป็นพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่นสูงประกอบด้วยอาคารพาณิชย์ขนาด 2-3 ชั้น ตั้งอยู่บนถนนเหล่านี้เกือบตลอดสาย ตลาดเทศบาล (ถนนพานิชเจริญ) ตลาดทรัพย์สิน (ระหว่างถนนสุรินทรฤาไชยและถนนมาตราชวงษ์) และตลาดวัดมหาธาตุ (ถนนดำเนินเกษมด้านตรงข้ามวัดมหาธาตุ) ในบริเวณเหล่านี้จะเป็นย่านการค้าที่สำคัญที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี และพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินของราชพัสดุและที่ดินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

- พื้นที่สำหรับการอยู่อาศัย (ร้อยละ 33.48) จะอยู่รอบนอกของย่านพาณิชย์กรรม ได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนโพธิ์กาวัล ถนนท่าหิน ถนนสุรพันธ์ ถนนพงษ์สุริยาและถนนมาตาศวงษ์ตั้งแต่วัดเกาะถึงสามแยกต้นมะม่วง เป็นพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางจนถึงหนาแน่นน้อย ส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัยมีบริเวณโคจรอบขนาด 1-2 ชั้น และคิกแถวเพื่อการพักอาศัยขนาดตั้งแต่ 1-3 ชั้น ยกเว้นถนนโพธิ์กาวัลจะยังมีที่ว่างบ้างเล็กน้อย

- พื้นที่สำหรับสถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ (ร้อยละ 14.37) จะอยู่บริเวณทางเหนือของเขตเทศบาลเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ถนนราชวิถีและถนนรถไฟ โดยจะเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการที่สำคัญ เช่น ศาลากลางจังหวัด สำนักงานเทศบาล สถานีตำรวจ สถานีรถไฟ โรงพยาบาลพระจอมเกล้า อ่าเภอ เป็นต้น ยกเว้นเรือนจำจะตั้งอยู่บริเวณถนนหน้าเรือนจำ และสถานีตำรวจจะตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำริห์

- พื้นที่สำหรับสถาบันศาสนา (ร้อยละ 10.27) จะอยู่กระจัดกระจายกันทั่วไปในเขตเทศบาล โดยจะมีวัดตั้งอยู่เกือบทุกถนนพานิชย์เจริญและถนนราชวิถี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 33 วัด นอกจากนี้ยังมีสุสานและฌาปนสถานอีก 10 แห่ง

- พื้นที่สำหรับสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 5.33) สถาบันที่สำคัญส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณทางเหนือของเขตเทศบาล เช่น โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ วิทยาลัยการช่างสตรี โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ โรงเรียนพรหมานุสรณ์ เป็นต้น ส่วนวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรีจะอยู่ทางใต้ของเขตเทศบาลบนถนนมาตาศวงษ์ นอกจากนี้จะมีโรงเรียนวัดและโรงเรียนเทศบาลจำนวน 10 แห่ง ซึ่งไม่ได้จัดอยู่ในพื้นที่สำหรับสถาบันการศึกษาแต่ไปจัดอยู่ในพื้นที่สำหรับสถาบันศาสนา

- พื้นที่สำหรับนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 5.93) จะอยู่บริเวณเขาวังและศาลหลักเมือง (สนามหน้าเขาวัง) เท่านั้น

- พื้นที่สำหรับชนบทและเกษตรกรรม (ร้อยละ 3.85) จะอยู่ในบริเวณคลองส่งน้ำชลประทาน 1 ซ้าย - ซ้ายใหญ่ 3 ระหว่างถนนราชดำริห์และถนนท่าหิน ซึ่งมีพื้นที่ไม่มากนัก และยังไม่มีการตัดถนนเรียบคลองชลประทานแต่อย่างใด

- พื้นที่สำหรับถนน ตรอก ซอก ซอยและแม่น้ำ (ร้อยละ 14.51) จะมีถนนและซอย จำนวน 58 สาย ความยาว 42.37 กิโลเมตร และแม่น้ำยาว 3.7 กิโลเมตร

- พื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (ร้อยละ 0) ในเขตเทศบาล ไม่มีอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าที่มีการใช้พื้นที่อย่างเด่นชัด จะมีแต่อุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งส่วนมากจะอยู่กระจัดกระจายกันไปในรูปแบบของอาคารพาณิชย์หรืออาคารพักอาศัย

ลักษณะการใช้ที่ดินในขนาดของเทศบาลเมืองเพชรบุรีนั้น มีแนวโน้มที่จะกระจายความเจริญออกนอกเขตเทศบาล โดยเฉพาะในบริเวณถนนเพชรเกษม ตั้งแต่โรงแรมเพชรเกษมถึงสี่แยกเขายันไคอิฐ เขิงเขายันไคอิฐ และบริเวณโดยรอบเขาวัง ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่ทางเทศบาลจะประกาศขยายเขตเทศบาลออกไปให้ครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าว

ตารางที่ 3.1 อัตราส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินของเทศบาลเมืองเพชรบุรี (พ.ศ. 2533)

ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวนที่ดิน(ไร่)	ร้อยละ
1. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย	210	6.22
2. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	920	27.26
3. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากและพาณิชยกรรม	400	11.85
4. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	0	0
5. ถนน ตรอก ซอย และแม่น้ำ	490	14.51
6. ชนบทและเกษตรกรรม	130	3.85
7. ที่โล่งเพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	200	5.93
8. สถาบันการศึกษา	180	5.33
9. สถาบันศาสนา	360	10.67
10. สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	485	14.37
รวม	3,375	100.00

- ที่มา 1. ผังเมืองรวมเมืองเพชรบุรี พ.ศ. 2530
2. เทศบาลเมืองเพชรบุรี พ.ศ. 2533

ลักษณะเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี เป็นระบบเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่นิยมประกอบอาชีพทางการเกษตร เป็นอาชีพหลัก คือ การทำนา และการทำสวน รองลงมาคือ การปศุสัตว์ และการประมง ส่วนทวิภาคีชนชาติอื่น ๆ เช่น ป่าไม้ได้ถูกทำลายลงไปอย่างมากในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ป่าชายเลนถูกทำลายลงไปเกือบหมดเนื่องจากการทำนาถุ้ง แร่ธาตุต่าง ๆ เท่าที่สำรวจพบยังไม่มีปริมาณเพียงพอในเชิงพาณิชย์แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามอยู่มากมาย ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติและโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครจึงมีแนวโน้มว่าธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม สินค้าที่ระลึก ขนมหวานพื้นเมือง เป็นต้นจะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดเป็นอย่างมาก

1. การพาณิชย์กรรม

สภาพการค้าส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นการค้าปลีก และการค้าส่ง ผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีน มีทั้งรายย่อยและรายใหญ่ ศูนย์กลางการค้าโดยมากตั้งอยู่ในเขตเทศบาล และย่านชุมชนต่าง ๆ ของจังหวัด ซึ่งในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีศูนย์กลางการค้า จะอยู่ในบริเวณถนนพานิชเจริญและถนนสุรินทรภาไชย เป็นส่วนใหญ่

สถาบันการเงินที่เปิดดำเนินการในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น 13 แห่ง เป็นธนาคารพาณิชย์ 11 แห่ง ธนาคารออมสิน 1 แห่ง และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีธุรกิจประกันภัย ที่เปิดดำเนินการในเขตเทศบาลรวมทั้งสิ้น 6 บริษัท

2. การเกษตร

ในเขตเทศบาลมีการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรน้อยมากแต่บริเวณโดยรอบของเขตเทศบาลมีการปลูกข้าวและพืชผักต่าง ๆ มากพอสมควร

3. การประมงและปศุสัตว์

ในเขตเทศบาลมีการทำประมงและปศุสัตว์น้อยมาก แต่การประมงเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้มาสู่จังหวัดเพชรบุรี มีทั้งการทำประมงน้ำเค็มและน้ำจืด ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ส่วนใหญ่มาจากการเพาะเลี้ยงของเกษตรกรเองเนื่องจากพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีสภาพน้ำใต้ดินมีคุณภาพดีและปานกลาง บางพื้นที่มีสภาพน้ำกร่อย ทำให้การเพาะเลี้ยงกุ้ง และปลา โดยทั่วไปทุกอำเภอ สำหรับการเพาะเลี้ยงชายฝั่งทะเลส่วนมากเป็นการทำนากุ้งในพื้นที่ชายเลนในเขตท้องที่ อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลม อำเภอกำแพง อำเภอเมืองและอำเภอชะอำ

4. การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมภายในเขตเทศบาลทั้งหมดเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และขนาดกลางมีจำนวนทั้งหมด 72 โรงงาน ประกอบด้วย

โรงงานปั่นฝ้ายและนุ่น	1	โรงงาน
โรงงานผลิตอาหารและขนม	28	โรงงาน
โรงงานทำน้ำแข็ง	5	โรงงาน
โรงงานทำอาหารสัตว์	1	โรงงาน
โรงงานผลิตภัณฑท์เกี่ยวกับไม้	12	โรงงาน
โรงงานเกี่ยวกับการพิมพ์	4	โรงงาน
โรงงานผลิตยาแผนโบราณ	1	โรงงาน
โรงงานผลิตภัณฑท์คอนกรีต	1	โรงงาน
โรงงานผลิตภัณฑท์เกี่ยวกับเหล็ก	9	โรงงาน
โรงงานซ่อมเครื่องชนิดต่าง ๆ	7	โรงงาน
โรงงานห้องเย็น	1	โรงงาน
โรงงานเคาะและพ่นสีรถยนต์	2	โรงงาน

5. การท่องเที่ยว

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวได้นำรายได้มาสู่ จังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีภูมิประเทศที่สวยงามเป็นธรรมชาติมีทั้ง ทะเล ภูเขา ถ้ำ เขื่อน น้ำตก และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างประเทศให้เดินทางหลั่งไหลเข้ามาในจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มขึ้น

ในเขตเทศบาลมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เขาวิ้ง ซึ่งในวันหยุดจะมีนักท่องเที่ยวชมและแวะซื้อของฝากจากบริเวณเชิงเขาเป็นจำนวนมาก โดยจากการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวในระหว่างที่ 1 เมษายน 2535 ถึงวันที่ 15 เมษายน 2535 เป็นเวลา 15 วัน และเป็นฤดูกาลท่องเที่ยว พบว่ามีนักท่องเที่ยว ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมเขาวิ้งในระหว่างวันที่ 1-15 เมษายน 2535

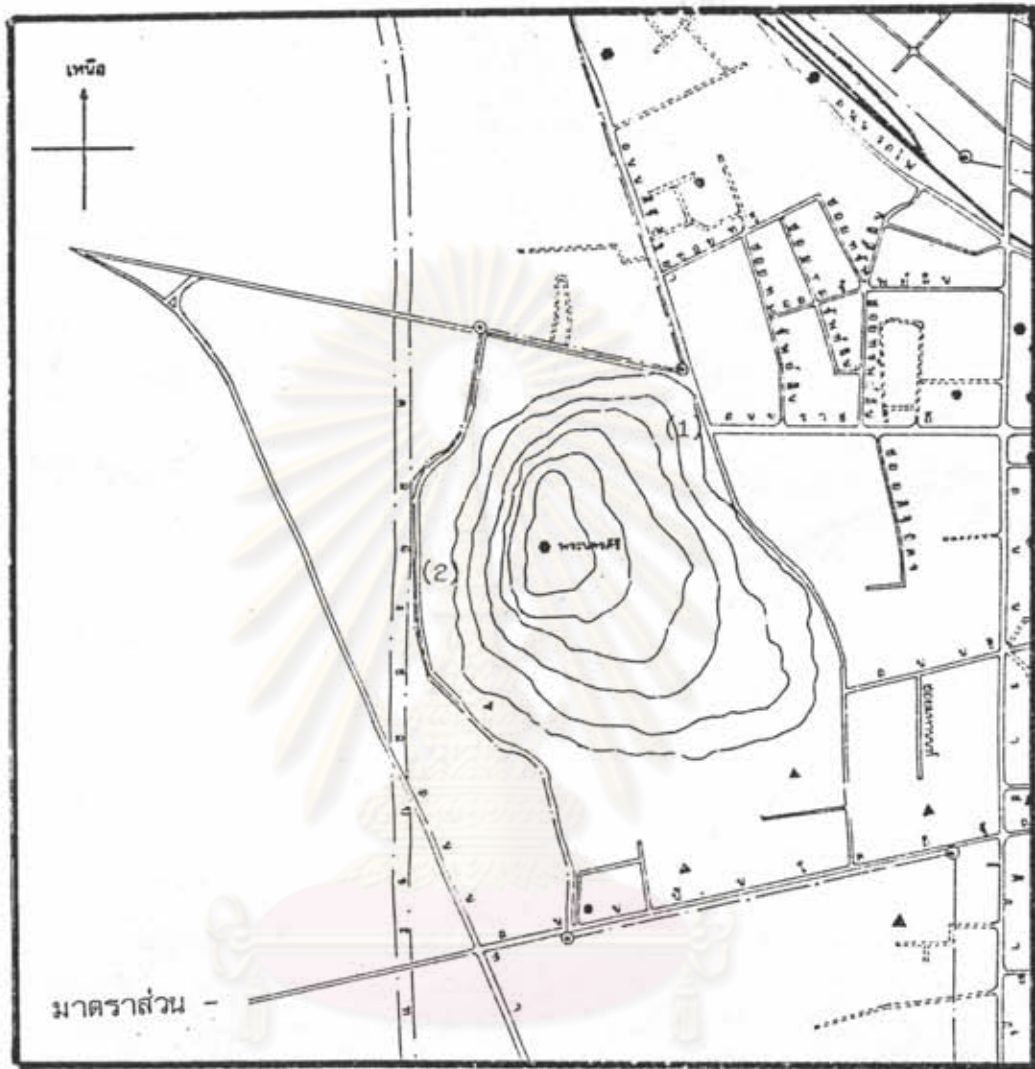
วันที่	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)
พ. 1	616
พณ. 2	732
ศ. 3	586
ส. 4	1,180
อา. 5	4,141
จ. 6	2,284
อ. 7	558
พ. 8	882
พณ. 9	608
ศ. 10	646
ส. 11	1,272
อา. 12	1,456
จ. 13	5,185
อ. 14	4,309
พ. 15	1,597

จะเห็นได้ว่าในวันหยุดสุดสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 1,180 - 1,272 คนต่อวัน แต่ถ้าเป็นวันหยุดเทศกาลที่สำคัญ เช่น วันจักรี วันสงกรานต์ เป็นต้น จะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 4,141 - 5,185 คนต่อวัน และวันธรรมดาประมาณ 558-882 คนต่อวัน

วิธีการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมเขาวังทำได้โดยตั้งสมมติฐานให้นักท่องเที่ยวขึ้นเข้าชมเขาวัง 2 จุดเท่านั้น คือ 1) บริเวณทางเดินชั้นด้านหน้าเขาวัง 2) บริเวณทางขึ้นโดยรถรางไฟฟ้า (ดังรูปที่ 3.3) ส่วนทางชั้นด้านอื่นนั้นไม่เป็นที่นิยมและไม่ปลอดภัยต่อการขึ้นด้วย เช่นขึ้นโดยรถยนต์ทางด้านหลังเขาวังขึ้นทางวัดพระนอน เป็นต้น หลังจากนั้นจะทำการสำรวจจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมเขาวังทั้ง 2 จุด โดยการตรวจนับจำนวนคนในระหว่างวันที่ 1 - 15 เมษายน 2535 โดยจะไม่แยกเป็นผู้ชาย ผู้หญิง นักท่องเที่ยวจากในจังหวัดหรือต่างจังหวัด แต่จะนับจำนวนรวมทั้งหมด และเหตุที่เลือกทำการสำรวจภาคสนามในวันที่ 1 - 15 เมษายน 2535 นั้นเนื่องจากเป็นช่วงปิดเทอมและเทศกาลสงกรานต์ จึงคาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าเข้าชมสูงสุดในรอบปี

จากการสำรวจและสอบถามเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรพบว่ามูลฝอยในบริเวณเขาวังส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหาร ใบไม้ ถุงพลาสติก ขวดพลาสติก และกระป๋องอลูมิเนียม ซึ่งจะนำไปกำจัดโดยการเผาทำลายบนเขา และส่วนหนึ่งจะลำเลียงลงมาส่งให้เทศบาลเมืองเพชรบุรีนำไปกำจัดต่อไป

จากการสำรวจและสังเกตในบริเวณเชิงเขาวัง พบว่าจะมีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นมากในตอนเย็น โดยมูลฝอยส่วนใหญ่จะ ได้แก่ ถุงพลาสติก ขวดพลาสติก กระป๋องอลูมิเนียม และเศษอาหาร แต่จะมีคนมาทำการคัดเลือกขวดพลาสติกและกระป๋องอลูมิเนียมออกจากถังมูลฝอยเพื่อนำไปขายต่อไป

- (1) จุดตรวจนับจำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณทางเดินขึ้นด้านหน้าเขาวัง
- (2) จุดตรวจนับจำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณสถานีรถรางไฟฟ้า

รูปที่ 3.3 แสดงจุดตรวจนับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เขาวัง

ลักษณะทางสังคม

1. การศึกษา

ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลายระดับทั้งภาครัฐบาลและเอกชน แยกเป็นระดับได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา	11	แห่ง
ระดับมัธยมศึกษา	7	แห่ง
ระดับอนุปริญา	3	แห่ง

2. การสาธารณสุข

การบริการด้านการสาธารณสุขในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี นอกเหนือจากศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาลแล้วมีโรงพยาบาลประจำจังหวัด 1 แห่ง โรงพยาบาลของเอกชน 4 แห่ง และคลินิก 29 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาลนั้น นอกจากจะบริการในศูนย์ของเทศบาลแล้วยังจัดหน่วยเคลื่อนที่ออกไปบริการแก่ประชาชนตามสถานที่ต่าง ๆ ในเขตเทศบาลโดยมีการให้บริการตรวจโรคทั่วไป การรักษาพยาบาลการวางแผนครอบครัว การอนามัยแม่และเด็ก และการให้ภูมิคุ้มกันโรค

ประชากร

1. การกระจายตัวของประชากรในปัจจุบัน

จากสถิติข้อมูลประชากรของสำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรีดังตารางที่ 3.3 ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2534 ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีประชากรรวมทั้งสิ้น 30,677 คน และมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 6,130 ครัวเรือน โดยมีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 5,680 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยมีบริเวณที่ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ได้แก่ บริเวณย่านตลาดสดเทศบาลถนนพานิชเจริญ ถนนสุรินทร์ถาไชย ถนนดำเนินเกษมและถนนมาตยวงศ์ ส่วนบริเวณอื่น ส่วนมากจะมีการกระจายตัวของประชากรเป็นแบบหนาแน่นปานกลางจนถึงหนาแน่นน้อย

2. จำนวนประชากร

จากสถิติข้อมูลประชากรของสำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรีดังตารางที่ 3.3 จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ถึง ปี พ.ศ. 2534 จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีการเปลี่ยนแปลงลดลงตลอดยกเว้นในปี พ.ศ. 2529 ทั้งนี้มีสาเหตุใหญ่เนื่องมาจากประชากรมีการย้ายออกมากกว่าการย้ายเข้า จากการสำรวจพบว่ามีหมู่บ้านเกิดขึ้นในบริเวณเทิงเขาบันไดอิฐ และย่านชุมชนริมถนนเพชรเกษม ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีนั้นเป็นเขตที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ส่วนพื้นที่ที่เหลือจะเป็นพื้นที่ของทหาร, ราชพัสดุและสถาบันศาสนาเป็นส่วนใหญ่จึงแทบจะไม่มีพื้นที่เหลือเพื่อการพัฒนาเมืองหรือชุมชน

ตารางที่ 3.3 สถิติประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2525-2534

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)	อัตราเพิ่ม (%)	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	คนเกิด (คน)	คนตาย (คน)	ย้ายเข้า (คน)	ย้ายออก (คน)
2525	34,758	-	-	2,189	136	1,656	3,963
2526	34,327	-1.24	-	2,285	169	1,735	4,214
2527	34,113	-0.62	-	2,938	140	1,578	4,219
2528	33,984	-0.39	5,557	2,914	170	1,514	4,116
2529	34,268	0.83	5,574	2,554	174	1,724	3,950
2530	34,173	-0.28	5,760	2,461	80	2,317	4,819
2531	33,379	-2.32	5,878	2,619	197	2,635	6,860
2532	31,595	-5.34	5,960	2,518	185	2,662	6,778
2533	31,154	-1.39	5,995	2,898	149	2,000	5,577
2534	30,677	-1.53	6,130	2,750	165	1,987	5,422

ที่มา : 1. สำนักงานเทศบาลเมืองเพชรบุรี
2. สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี

จากการเปรียบเทียบประชากรในเขตเทศบาล 4 แห่งที่อยู่ใกล้เคียงกับเทศบาลเมืองเพชรบุรี (ตารางที่ 3.4 และ 3.5) เห็นได้ว่าจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี และเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม มีการเปลี่ยนแปลงประชากรในลักษณะที่คล้ายคลึงกับเทศบาลเมืองเพชรบุรี คือมีแนวโน้มที่ลดลงหรือคงที่ถ้าเพิ่มขึ้นก็ไม่มากนัก แต่ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ยังต่ำกว่าเทศบาลเมืองเพชรบุรี ส่วนเทศบาลตำบลชะอำและเทศบาลตำบลหัวหินจำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ค่อนข้างต่ำมาก เมื่อเทียบกับเทศบาลเมืองเพชรบุรี ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเทศบาลเมืองเพชรบุรีนี้มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่คงที่หากเพิ่มขึ้นก็ไม่มากนัก และไม่ควรเกินจำนวนประชากรสูงสุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของเทศบาลเมืองเพชรบุรีเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตค่อนข้างจะเต็มที่แล้ว / จึงทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรจึงค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้จะมีการขยายเทศบาลออกไปเท่านั้น จึงจะทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.4 สถิติประชากรในเขตเทศบาลสมุทรสงคราม, ราชบุรี, ชะอำ และหัวหิน

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)			
	สมุทรสงคราม	ราชบุรี	ชะอำ	หัวหิน
2527	33,563	44,983	19,059	31,068
2528	35,056	43,030	19,660	31,942
2529	35,477	43,239	19,987	32,889
2530	34,349	45,185	20,301	32,442
2531	34,636	46,414	20,972	33,184
2532	35,759	45,081	21,270	33,714
2533	35,761	46,199	22,243	34,357
2534	34,047	46,425	22,567	35,020

- ที่มา : 1. สำนักงานเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม
 2. สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี
 3. สำนักงานเทศบาลตำบลชะอำ
 4. สำนักงานเทศบาลตำบลหัวหิน

ตารางที่ 3.5 ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ (พ.ศ. 2534)

เทศบาล	ความหนาแน่นของประชากร (คน/ตารางกิโลเมตร)
เมืองเพชรบุรี	5,680.9
เมืองราชบุรี	5,336.2
เมืองสมุทรสงคราม	4,255.8
ตำบลชะอำ	205.1
ตำบลหัวหิน	486.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การคาดการณ์ประชากรในอนาคต

การคาดการณ์ประชากรในอนาคตมีความจำเป็นต่อการคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยในอนาคตของเทศบาลเมืองเพชรบุรีเป็นอย่างมาก จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีมีแนวโน้มที่จะลดลงหรือคงที่หากเพิ่มขึ้นก็คงไม่มากนักและจากการเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากรของ เทศบาลที่อยู่ใกล้เคียง (รายละเอียดในตารางที่ 3.5) จะเห็นได้ว่าความหนาแน่นของประชากรสูงกว่าเทศบาลอื่นที่ใกล้เคียง ดังนั้นการคาดการณ์ประชากรในอนาคตของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จึงตั้งสมมติฐานออกเป็น 2 กรณี คือ

1) กรณีที่ไม่มีการขยายเขตเทศบาล

เนื่องจากข้อมูลในอดีตนั้น มีอัตราการขยายตัวของประชากรลดลงทำให้ไม่สามารถนำมาใช้คาดการณ์ประชากรในอนาคตได้ จึงตั้งสมมติฐานว่าจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีในปี 2554 จะมีจำนวนประชากรไม่เกินจำนวนประชากรสูงสุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาคือ ปี พ.ศ. 2525 (34,758 คน) ดังนั้นจึงกำหนดให้มีอัตราการขยายตัวของประชากรเท่ากับ 0.6 % ต่อปี และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 กำหนดให้ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวของประชากรเท่ากับ 1.2 % ต่อปี ดังนั้นจึงสามารถคาดการณ์ประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยใช้จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ปี 2534 เป็นปีฐานในการคำนวณ ดังตารางที่ 3.7 (รายละเอียดการคำนวณดังภาคผนวก ฉ)

2) กรณีมีการขยายเขตเทศบาล

เนื่องจากพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีมีให้พัฒนาได้น้อยประกอบด้วยที่ดินส่วนมากจะเป็นของราชพัสดุและทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้กำหนดให้มีการเร่งรัดการขยายเขตเทศบาลให้สอดคล้องกับเขตพัฒนาเมืองตามผังเมืองรวม (รายละเอียดดังตารางที่ 3.6) ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่เทศบาลเมืองเพชรบุรีจะต้องขยายเขตเทศบาลออกไปในอนาคต ความผังเมืองเพชรบุรี ซึ่งจะทำให้เทศบาลมีพื้นที่ 24.6 ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 3.6 อัตราส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองเพชรบุรี
(พ.ศ. 2530)

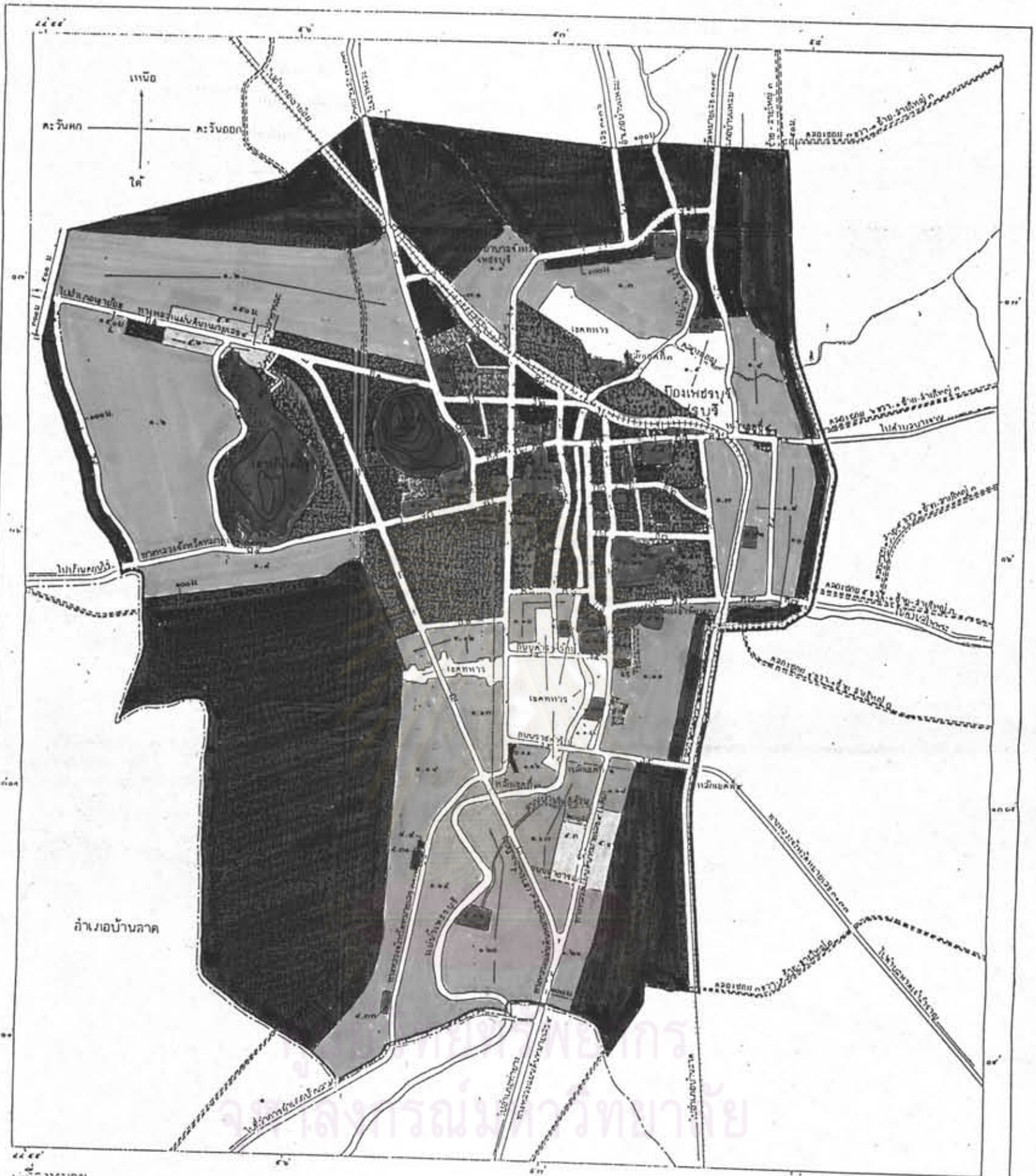
ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวนที่ดิน(ไร่)	ร้อยละ
1. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย	4,500	29.26
2. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	2,400	15.60
3. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากและพาณิชยกรรม	630	4.10
4. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	150	0.97
5. ถนน ตรอก ซอย และแม่น้ำ	250	1.62
6. สวนบกและเกษตรกรรม	5,200	33.81
7. ที่โล่งเพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	600	3.90
8. สถาบันการศึกษา	200	1.30
9. สถาบันศาสนา	450	2.92
10. สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	1,000	6.50
รวม	15,380	100.00

หมายเหตุ 1. พื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตรเท่ากับ 625 ไร่

ที่มา : แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวง

ฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2530) ออกตามความในพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518

๐ ๕ ๑๐ ๒๐ กิโลเมตร

เครื่องมือวางผังเมือง

๑ เขตสีเหลือง		ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย		แนวเขตผังเมืองรวม		เขตอำเภอบึง		เขตเทศบาล
๒ เขตสีส้ม		ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง		ทางหลวง ถนน		ถนนลูกรัง พื้นถนน- ยื่น		ถนนโครงการ
๓ เขตสีแดง		ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก		ทางรถไฟ		สะพาน		แม่น้ำ คลอง เขื่อน
๔ เขตสีม่วง		ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า		คลองส่งน้ำ		ภูเขา		ควน เนิน
๕ เขตสีม่วงอ่อน		ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ						
๖ เขตสีเขียว		ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม						
๗ เขตสีเขียวอ่อน		ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม						
๘ เขตสีเขียวแฉก		ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา						
๙ เขตสีเทาอ่อน		ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา						
๑๐ เขตสีน้ำเงิน		ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ						

สำนักผังเมือง

ที่ปรึกษา
นายจรินทร์ ศิริวิชัย
ผู้อำนวยการกองผังเมืองรวม
นายเจริญ ช่างเกียรติ
ผู้ปฏิบัติงานสำนักผังเมือง

รูปที่ 3.4 ผังเมืองรวมเมืองเพชรบุรี
ที่มา : แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2530)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

และมีประชากร 47,827 คน (จากการสำรวจของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2533 และจากข้อมูลของสำนักผังเมือง ได้ทำการสำรวจไว้เมื่อ ปี พ.ศ. 2526 พบว่ามีประชากรในเขตผังเมืองรวมเท่ากับ 43,549 คน ตลอดจนได้คาดการณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2533 จะมีประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 46,046 คน โดยกำหนดให้มีอัตราการเพิ่มของประชากรเท่ากับ 0.8 % ต่อปี) ดังนั้นในกรณีนี้จึงตั้งสมมติฐานให้มีการขยายเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีออกไปตามผังเมืองเพชรบุรีหลังจากสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในปี พ.ศ. 2539 โดยกำหนดให้มีอัตราการเพิ่มของประชากรเท่ากับ 1.2 % ต่อปี และให้จำนวนประชากรในเขตผังเมืองเพชรบุรี จากการสำรวจของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2533 เป็นฐานในการคำนวณ (รายละเอียดดังภาคผนวก ข) จะได้นวนใหม่ของประชากรของเทศบาลเมืองเพชรบุรีกรณีที่มีการขยายเทศบาลออกไปตามผังเมืองรวม ดังตารางที่ 3.7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.7 จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีในอนาคต

จำนวนประชากร			
ปี พ.ศ.	ในเขตเทศบาล		กรณีมีการขยายเขตเทศบาล
	r= 0.6 %	r= 1.2 %	
2535	30,861	31,045	48,982
2536	31,046	31,418	49,569
2537	31,323	31,795	50,164
2538	31,420	32,176	50,766
2539	31,608	32,562	51,375
2540	31,798	32,953	51,992
2541	31,989	33,348	52,615
2542	32,181	33,749	53,247
2543	32,374	34,154	53,886
2544	32,568	34,563	54,532
2545	32,763	34,978	55,187
2546	32,960	35,398	55,849
2547	33,158	35,823	56,520
2548	33,357	36,252	57,198
2549	33,557	36,688	58,844
2550	33,758	37,128	59,578
2551	33,961	37,573	59,282
2552	34,155	38,024	59,993
2553	34,370	38,481	60,713
2554	34,576	38,942	61,442